

การจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เรื่อง ประเพณีตักบาตรเทโว จังหวัดอุทัยธานี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนเทศบาลวัดมณีสถิตกปิฏฐาราม

พระมหาตุ้ย ขนติธมฺโม (คำหน่อ)
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูธรรมจักรเจติยาภิบาล
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

พระมหาวิทวัส กตเมธี (ประเสริฐ), พระพุทระกูล พุทธธกขิโต (หลินภู)
วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อีเมล : Pramahatui_2533@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เรื่อง ประเพณีตักบาตรเทโว จังหวัดอุทัยธานี 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เรื่อง ประเพณีตักบาตรเทโว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนเทศบาลวัดมณีสถิตกปิฏฐาราม จังหวัดอุทัยธานี

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เรื่อง ประเพณีตักบาตรเทโว จังหวัดอุทัยธานี ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวของประเพณีตักบาตรเทโวมากยิ่งขึ้น จากการที่ผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรม ผู้เรียนมีความสนุกสนาน มีความกล้าที่จะแสดงออกมากขึ้น มีความมั่นใจในตนเอง ซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นอีกด้วย 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เรื่อง ประเพณีตักบาตรเทโว จังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยได้ลงมือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบกัน จากกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน ซึ่งคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การเรียนรู้ , การจัดการ , ประเพณี,

Learning Management Buddhism “Tak Bat Devo Festival” UthaiThani Province for First Grade the Secondary Students Wat Manisathitkapitatharam Municipal Community School

Phramaha Tui Khantidhammo (Khamnor)
Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

Phrakruthammajakjetiyapiban
Mahamakut Buddhist University, Srithammasokkaraj Campus

Phramaha Withawat katamethi (Phrasert), Phra Futrakool Buddharakkhito (linphu)
Kalasin Buddhist College, Mahamakut Buddhist University
Email: Pramahatui_2533@gmail.com

Abstract

This research was for learning management on the role play entitled “tal bat devo festival in in UthaiThani province” of the first grade secondary students at wat manisathitkapitatharam municipal community school. There were the objectives as namely; 1) to study Learning Management on the Buddhism “ Tak Bat Devo Festival” UthaiThani Province for First Grade the Secondary Students Wat ManisathitkaPitatharam Municipal Community School 2) to study the accomplishment for the Learning Management on the Buddhism “ Tak Bat Devo Festival” UthaiThani Province for First Grade the Secondary Students Wat Manisathitkapitatharam Municipal Community School

The Results Were Found:

1) On the learning management on the Buddhism entitled “ Tak Bat Devo festival in in UthaiThani province” of the first grade secondary students at wat manisathitkapitatharam municipal community school”, which learners have Knowledge and understanding for “Tak Bat Devo”. Then when researcher had the students acted the Buddhism and they were funny, who dared to express their roles and had the self-confidence. It effected the better learning accomplishment.

2) The learning accomplishment of Learning Management on the Buddhism “Tak Bat Devo Festival” UthaiThani Province for First Grade the Secondary Students Wat Manisathitkapitatharam Municipal Community School. The researcher had the experimental learning activities as the Buddhism by comparing the learning

accomplishment before and after learning from the same exempling group. Therefore, the examination scores after the learning of students were higher than before the learning. It was the statistic significant difference at the level as 0.05.

Keywords: Learning, Mangement, Festival

บทนำ

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กำหนดขึ้นมาโดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อประกาศเกียรติคุณ เทิดทูนพระคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้สมกับที่พระองค์เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เพื่อเป็นการเตือนใจพุทธศาสนิกชนให้ซาบซึ้งในพระคุณของพระองค์และพระรัตนตรัย ซึ่งวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นวันที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอัฐมิมบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา เมื่อถึงวันสำคัญ พุทธศาสนิกชนต่างร่วมใจกันประกอบพิธี เพื่อเป็นการระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย และสิ่งที่สำคัญที่พุทธศาสนิกชนควรตระหนักคือ การน้อมเอาหลักธรรมที่เกี่ยวกับวันสำคัญเหล่านี้มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

สำหรับวันออกพรรษาซึ่งเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “วันปวารณา” คำว่า ปวารณา นั้นแปลว่า อนุญาตหรือยอมให้ ทั้งนี้ วันออกพรรษา พระสงฆ์จะประกอบพิธีทำสังฆกรรมใหญ่ที่เรียกว่า มหาปวารณา ในวันออกพรรษา เป็นการเปิดโอกาสให้ภิกษุว่ากล่าวตักเตือนซึ่งกันและกันได้เนื่องจากในระหว่างที่เข้าพรรษาอยู่ด้วยกัน พระสงฆ์บางรูปอาจมีข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข และการให้ผู้อื่นว่ากล่าวตักเตือนก็จะทำให้รู้ข้อบกพร่องของตน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ถามข้อสงสัยซึ่งกันและกันได้ด้วย พระผู้ใหญ่ว่ากล่าวตักเตือนพระผู้น้อยได้ และพระผู้น้อยว่ากล่าวตักเตือนพระผู้ใหญ่ได้เช่นกัน

ประเพณีที่เกี่ยวกับวันออกพรรษาที่เป็นที่นิยมปฏิบัติสืบต่อกันมา คือ ประเพณีตักบาตรเทโว หรือ “วันตักบาตรเทโว” หรือชื่อเต็มว่า “วันเทโวโรหณะ” หมายถึง วันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ในเวลาเช้าวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 หลังจากที่พระองค์ทรงจำพรรษาที่นั่นเป็นเวลา 3 เดือน ความสำคัญ วันเทโวโรหณะ เป็นวันที่มีการทำบุญตักบาตรพิเศษวันหนึ่ง กล่าวคือ ในพรรษาหนึ่งพระพุทธเจ้าได้เสด็จไปยังสวรรค์ชั้นดาวดึงส์แสดงพระอภิธรรมโปรดพระมารดา และทรงจำพรรษาที่นั่น พอออกพรรษาก็เสด็จลงจากเทวโลกนั้นมายังโลกมนุษย์ โดยเสด็จลงที่เมืองสังกัสสนคร ใกล้เมืองพาราณสี ชาวบ้านชาวเมืองทราบข่าวก็พากันไปทำบุญตักบาตรพระพุทธองค์ที่นั่น และเป็นการรับเสด็จพระพุทธองค์ด้วย กล่าวกันว่า ในวันนี้ได้เกิดเหตุอัศจรรย์ คือ เทวดา มนุษย์ และสัตว์นรก ต่างมองเห็นซึ่งกันและกัน จึงเรียกรวันนี้อีกชื่อหนึ่งว่า วันพระเจ้าเปิดโลก คือ เปิดให้เห็นกันทั้ง 3 โลก การตักบาตรรับเสด็จพระพุทธเจ้าได้ปฏิบัติสืบเนื่องต่อกันมาเป็นประเพณีจนถึงเมืองไทย จึงเรียกประเพณีว่าการตักบาตรเทโว

วันเทโวโรหณะ หมายถึง วันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากเทวโลก (สวรรค์) ชั้นดาวดึงส์ ในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 หลังจากที่พระพุทธองค์เสด็จไปจำพรรษาโปรดพระมารดาเป็นเวลา 3 เดือน ความสำคัญวันเทโวโรหณะเป็นวันที่มีการทำบุญตักบาตรพิเศษ เนื่องด้วยพระพุทธเจ้าไปจำพรรษาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์แสดงพระอภิธรรมโปรดพระมารดา เมื่อออกพรรษาแล้วพระองค์เสด็จมายังโลกมนุษย์ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ในเวลาเช้าวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 พุทธศาสนิกชนจึงถือโอกาสพิเศษพร้อมใจกันตักบาตรเป็นการรับเสด็จพระพุทธองค์และถือปฏิบัติเป็นประเพณีสืบต่อมา เรียกว่า การตักบาตรเทโว ย่อมาจาก การตักบาตรเทโวโรหณะ

การปฏิบัติตนในวันตักบาตรเทโวโรหณะ พุทธศาสนิกชนนิยมไปทำบุญตักบาตรที่วัดโดยการปฏิบัติตนดังนี้

1) เตรียมอาหารเช้า และอาหารที่เตรียมเพื่อการตักบาตรเป็นพิเศษในวันนี้ คือ ข้าวต้มมัดและข้าวต้มลูกโยน

2) มีการจำลองการเสด็จจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ของพระพุทธเจ้า โดยให้มีเทวดานางฟ้า นำพระสงฆ์ เดินเรียงแถวตามลำดับรับบาตรจากพุทธศาสนิกชน และมีมีคนายกอัญเชิญพระพุทธรูปนำหน้าแถวพระสงฆ์ เป็นการส่งเสด็จพระพุทธเจ้าจากสวรรค์

3) หลังตักบาตรแล้ว มีการอาราธนาศีล แผ่เมตตา และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้กับญาติผู้ล่วงลับและสรรพสัตว์

ประเพณีตักบาตรเทโวของจังหวัดอุทัยธานี เป็นประเพณีที่แสดงออกถึงความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาของประชาชนชาวจังหวัดอุทัยธานี เป็นความภาคภูมิใจของคนจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งถือว่าเป็นประเพณีเดียวในประเทศไทยหรือแห่งเดียวในโลก เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดที่จัดขึ้น ณ วัดสังกัสรัตนคีรี อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งจัดได้สอดคล้องกับตำนานวันเทโวโรหณะ โดยสมมติให้มณฑลที่ประดิษฐานรอยพระพุทธบาทจำลอง ซึ่งตั้งอยู่บนยอดเขาสะแกกรังเป็น “สิริมหายาภูเขาการ” มีบันไดทอดยาวจากมณฑลสู่บริเวณลานวัดซึ่งอยู่เชิงเขาสะแกกรังด้านล่าง เปรียบเสมือนบันไดทิพย์ที่ทอดยาวจากสวรรค์ดาวดึงส์สู่เมืองสังกัสสนคร โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี จะตระขึงที่หน้ามณฑล บนยอดเขาสะแกกรัง เสียงระฆังจะดังกังวานไปไกลเป็นสัญญาณว่า เทศกาลงานตักบาตรเทโวเริ่มขึ้นแล้ว โดยพระสงฆ์ 9 รูป จะเจริญพระพุทธมนต์บนยอดเขา มีการแสดงปาฐกถาธรรม จุดพลุตะไล ไฟพะเนียง สวยงาม และวันรุ่งขึ้น แรม 1 ค่ำ เดือน 11 ตอนสายๆ จะอัญเชิญพระพุทธรูปปางเปิดโลก ขึ้นเสลี่ยงคานหาม โดยมีผู้แตงนุง ชาวหม่มชาวสมมติเป็นเทวดา หามเสลี่ยงลงจากยอดเขา ตามด้วยขบวนพระภิกษุสงฆ์ทุกรูปที่จำพรรษาในเขตอำเภอเมืองอุทัยธานี จำนวนหลายร้อยรูป อุ้มบาตรลงมาจากยอดเขา เดินลงมาตามบันได 449 ขั้น สู่บริเวณเชิงเขาด้านล่าง ที่เนืองแน่นไปด้วยพุทธศาสนิกชน ที่ยังคงยึดมั่นในวิถีปฏิบัติดั้งเดิม อันสะท้อนสภาพแรงศรัทธาของพุทธศาสนิกชน ที่ส่องสว่างภายในจิตใจของทุกคน จากการที่ประชาชนยังยึดมั่นในประเพณีและปฏิบัติศาสนกิจในวันสำคัญทางศาสนาเช่นนี้ นับว่าเป็นการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาโดยตรง ดังนั้น ประเพณีการทำบุญตักบาตรเทโวจึงเป็นประเพณีที่สมควรอนุรักษ์ไว้มิให้สูญหายไป เพราะประเพณีที่ดงามบ่งบอกให้เห็นถึงความศรัทธาเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นพระสงฆ์รูปหนึ่งในจังหวัดอุทัยธานี จึงมีความคิดที่อยากจะอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นอันดีงามของจังหวัดอุทัยธานีอันนี้ไว้ ให้อยู่ไปถึงเยาวชนคนรุ่นหลัง โดยการปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่า แก่นสาระและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ สร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นนั้นๆ ที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น เพื่อแสดงสภาพชีวิตและความเป็นมาของชุมชน อันจะสร้างความรู้และความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นด้วย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์จำลองซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงและแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตน และนำเอาการแสดงออกของผู้แสดง ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่สังเกตพบมาเป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

ปัญหาพฤติกรรมกรรมการแสดงออกเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับนักเรียนที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพราะนักเรียนจะต้องนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการอยู่ร่วมกันในสังคม รวมถึงการทำงานในอนาคต ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการแสดงออกนั้นๆ มากขึ้นอย่างสมเหตุสมผล ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ในทางกลับกันหากนักเรียนไม่กล้าแสดงออกก็จะส่งผลให้นักเรียนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และไม่สามารถสื่อสารซึ่งจะทำให้เกิดความยากลำบากในการทำงาน อย่างไรก็ตามพฤติกรรมการกล้าแสดงออกสามารถที่จะฝึกฝนและสามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ในตัวของบุคคล เพื่อให้เกิดความกล้าแสดงออกและเหมาะสมตามสถานการณ์ต่างๆ ได้ เพราะการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจได้ด้วยตนเอง โดยเน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ เป็นอีกวิธีสอนหนึ่งที่จะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ให้ผู้เรียนได้แสดงออก ทั้งทางด้านความคิดและท่าทางการแสดง ซึ่งจะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้เกิดความสนุกสนานและเพลิดเพลินส่งผลให้การเรียนวิชาสังคมศึกษาไม่ประสบความสำเร็จด้านองค์ความรู้ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้สากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิดขั้นสูง การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาและการประกอบอาชีพ

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ และได้พิจารณาหน่วยการเรียนรู้เรื่อง ประเพณีตักบาตรเทโว ในรายวิชาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถฝึกทักษะด้านการกล้าแสดงออก โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้พระพุทธศาสนาและการแสดงออกของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยจึงได้คิดวิธีการที่จะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม พร้อมทั้งสามารถที่จะพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกได้ในรูปแบบของการแสดงบทบาทสมมติ ผู้วิจัยคาดหวังว่าหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบการแสดงบทบาทสมมติจะช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้และสร้างพฤติกรรมการกล้าแสดงออกและเป็นผู้มีบุคลิกภาพและมีความมั่นใจในการร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างถูกต้อง ซึ่งถือว่าเป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบประชาธิปไตย ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออกให้สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตสังคม และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในด้านการเรียนและการดำเนินชีวิตในอนาคตต่อไปได้

ดังนั้น การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิชาประเพณีตักบาตรเทโว จังหวัดอุทัยธานี เพื่อนำมาใช้จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและสืบทอดศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นและประเทศไทย

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ในฐานะผู้วิจัยเป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาที่จำพรรษาอยู่ในจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งมีหน้าที่ถ่ายทอดหลักคำสอนพระพุทธศาสนาให้กับประชาชนภายในท้องถิ่น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสำคัญของประเพณีตักบาตรเทโว จังหวัดอุทัยธานีขึ้น เพื่อนำมาจัดการศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาในหลักสูตรท้องถิ่น ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษา สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและสืบทอดศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นและประเทศไทย และเพื่อเป็นมรดกที่ล้ำค่าให้เยาวชนคนรุ่นหลังได้เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและคุณค่าในประเพณีตักบาตรเทโว ตลอดจนเพื่อเป็นการสืบสานอนุรักษ์ประเพณีตักบาตรเทโว จังหวัดอุทัยธานี ให้มีความยั่งยืนคู่กับสังคมไทยตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เรื่องประเพณีตักบาตรเทโว จังหวัดอุทัยธานี
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เรื่องประเพณีตักบาตรเทโว จังหวัดอุทัยธานี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนเทศบาลวัดมณีสถิตกปิฎฐาราม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความสุขในการเรียนรู้ มีทักษะในการทำงาน ทักษะชีวิต และมีความรู้ความสามารถผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์ และจัดเก็บข้อมูลจากผู้เรียนทั้งปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งจัดเก็บข้อมูล ระบบข้อมูล การจัดการเรียนรู้บทบาทสมมติ อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการวิจัยจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนเทศบาลวัดมณีสถิตกปิฎฐาราม ตำบลอุทัยใหม่ อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยตามลำดับ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนเทศบาล วัดมณีสถิตกปิฎฐาราม ปีการศึกษา 2561 จำนวน 35 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการที่ใช้แบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เรื่อง ประเพณีตักบาตรเทโว จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งมี 3 เรื่อง คือ 1) วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา(วันออกพรรษา) 2) ประวัติและความเป็นมาของประเพณีตักบาตรเทโว จังหวัดอุทัยธานี 3) ศาสนพิธี(ขั้นตอนและพิธีการตักบาตรเทโว จังหวัดอุทัยธานี) แต่ละเรื่องมีแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่องละ 10 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ดังนี้

3.7.1 นำคะแนนที่ได้จากการวัดผลการสอบก่อนเรียนและหลังเรียนในแต่ละเรื่อง หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อเปรียบเทียบ ของแต่ละเรื่องและค่าโดยรวม วิเคราะห์ค่าสถิติ (t-test)

การหาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียน

3.7.2 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3.7.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน วิเคราะห์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\square X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\square X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนนักเรียนทดสอบทั้งหมด

3.7.4 ค่าสถิติ t-test

ใช้สูตร
$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{S_p^2 \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ \bar{X}_1, \bar{X}_2 แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1, 2

S_p^2 แทน ความแปรปรวนร่วม (Pooled variance)

$$S_p^2 = \frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

n_1, n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1, 2

df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เรื่องประเพณีตักบาตรเทโว จังหวัดอุทัยธานี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนเทศบาลวัดมณีสถิตปิฎกฐาราม ครังนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอในการนำไปใช้

1) ในการจัดกิจกรรมกลุ่ม ครูผู้สอนจะต้องคอยให้คำแนะนำ เพราะนักเรียนอาจจะยังไม่สามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ดีนัก ครูควรมีแรงเสริมที่จะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยให้รางวัลกับความสำเร็จของกลุ่ม

2) ก่อนการใช้คู่มือครูควรศึกษาวางแผนและเตรียมตัวให้พร้อมก่อนการสอน เช่น การจัดเตรียมกิจกรรม สภาพแวดล้อม วัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมเพียงพอกับการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำกิจกรรม และเพื่อนำไปพัฒนาด้านอื่น ๆ ต่อไป

3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูควรให้ความสำคัญกับนักเรียนเท่าๆ กัน โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทุกคนได้แสดงออกถึงความสามารถของตนที่แตกต่างกัน โดยใช้วิธีการยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน และเห็นคุณค่าในตัวเอง โดยครูคอยให้คำแนะนำ และเป็นທີ່ปรึกษาที่ดี

4) การวัดและประเมินผลของนักเรียน ควรวัดและประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง เพื่อการ
สร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อผู้เรียนที่สืบต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการนำการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา เรื่อง ประเพณีตักบาตรโว จังหวัด
อุทัยธานี ไปทดลองใช้ศึกษาเปรียบเทียบกับวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นอื่นๆ

2) ควรนำการจัดการเรียนการสอนรู้บทบาทสมมติ เรื่องประเพณีตักบาตรเทโว จังหวัดอุทัยธานี
ไปบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ

บรรณานุกรม

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). *พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรง
พิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *ฎีกาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2541). *พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล ชุด 91 เล่ม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราช
วิทยาลัย.

กรมการศาสนา, กระทรวงวัฒนธรรม. (2552). *พิธีกรรมและประเพณี*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย จำกัด.

กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ และการสื่อสาร. “วัดสังกัสรัตนคีรี(วัดเขาสะแกกรัง)”. [12 มีนาคม 2559].

คณะสงฆ์วัดสัมพันธวงศ์. (2530). *อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
สัมพันธวงศ์.

จรัญญา แก้วมณี. รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองสระ อำเภอหนองสระ จังหวัดอุทัยธานี, 13 ตุลาคม
2557.

จากหนังสือท่องเที่ยวเมื่ออุทัยธานี จากบทความสัมภาษณ์ สมศักดิ์ เยี่ยมสวัสดิ์, ผู้อำนวยการสำนักพุทธศาสนา
จังหวัดอุทัยธานี, 30 ตุลาคม 2558

ธ.ธรรมรักษ์ ตักบาตร. (2530). *ทำสังฆทานแบบให้สุข ให้รวยทันใจต้องทำอย่างไร*. กรุงเทพฯ: บริษัท คอนเซ็ปท์
พรีน จำกัด.

ธ.ธรรมรักษ์ตักบาตร. (2530). *ทำสังฆทานแบบให้สุข ให้รวยทันใจต้องทำอย่างไร*. กรุงเทพฯ: บริษัท คอนเซ็ปท์
พรีน จำกัด.

- พระครูพิสดมภ์กิจจาทร. (เกิดทุน เชื่อเงินเดือน). *การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของประเพณีลอยกระทง*. บทความวิจัย. พระครูสิริปัญญาวิสุทธ์. *ประเพณีออกพรรษาอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษาเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ปีการศึกษา 2559, พระเทพโสภณ (ประยูร ธรรมจิตโต). (2553). *วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร กรุงเทพฯ*. (ม.ป.ป.).
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ.9, ราชบัณฑิต). (2551). *พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสนา ชุดคำวัด*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ.9, ราชบัณฑิต), (2548). *พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสนา ชุด คำวัด*. กรุงเทพฯ: วัดราชโอรสาราม.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ.9, ราชบัณฑิต). (2548). *พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสนา ชุด คำวัด*. กรุงเทพฯ: วัดราชโอรสาราม
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2544). *พุทธธรรม : มัชฌิมนิคาเยนทคณา/มัชฌิมปาฏิพทา หรือ กฎธรรมชาติ และคุณค่าสำหรับชีวิต*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมนตรี เนรมิตนครบุรี. (2557). *วัดอุโมงค์หลวงพ่อกุณ ปริสุทโธ: แนวทางการสืบสานความเชื่อความศรัทธาของผู้ใช้ในการปฏิบัติตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 จังหวัดนครราชสีมา*.
- พระสุชี ชาครธมโม (สรีมาตย์). (2553). *ศึกษาวิเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงของประเพณีฮีตสิบสอง: ศักยภาพ ตำบลเมืองเก่า*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. {ม.ป.ป.}. *ทำบุญสามแบบ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภาจัดพิมพ์เพื่อร่วมอนุรักษ์และเผยแพร่สิ่งที่ดีที่สุดตามเจตนารมณ์ของ มูลนิธิเผยแพร่ชีวิตประเสริฐ (ศพ).
- พุทธทาสภิกขุ. (2528). *ศึกษาธรรมอย่างถูกวิธี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พุทธศาสน์.
- พุทธทาสภิกขุ. {ม.ป.ป.}. *ทำบุญสามแบบ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภาจัดพิมพ์เพื่อร่วมอนุรักษ์และเผยแพร่สิ่งที่ดีที่สุดตามเจตนารมณ์ของ มูลนิธิเผยแพร่ชีวิตประเสริฐ (ศพ).
- ลลิตทิพย์ ธนสมบัตินันท์. (2556). *พฤติกรรมการตักบาตรและถวายภัตตาหาร เพื่อสุขภาพที่ดีของพระสงฆ์*. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม (สหสาขาวิชา), (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระครูอุทัยสังฆกิจ เดชธมโม (บุญเลิศ เพ็งท่าโรง). (2558). *การศึกษาความสำคัญของประเพณีตักบาตรเทโว ในจังหวัดอุทัยธานี*. ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว ททท. (2557). *อุทัยธานี 12 เดือน สุขใจให้พลังกับชีวิต*. อุทัยธานี: ศักดิ์วีรินทร์การพิมพ์. สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. *บุญเป็นหลักใหญ่ของโลก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมสภา.
- สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี. (2545). *“เทศกาลและงานประเพณี” จังหวัดอุทัยธานี*. อุทัยธานี: นงลักษณ์การพิมพ์.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2539). *วัฒนธรรมวิทยา*. กรุงเทพฯ: สภาวัฒนธรรม.

เดชกุล มัทวานุกูล. [ออนไลน์]. หน่วยที่ 4 ประเพณีและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับข้าวต้มมัด. แหล่งที่มา:

<http://maylady.myreadyweb.com/page-24945.html> [7 มีนาคม 2559]

เทศบาลตำบลโคกคาม จังหวัดสุพรรณบุรี. [ออนไลน์]. ประเพณีตักบาตรเทโว.

แหล่งที่มา:<http://nmt.or.th/suphsburi/kokkram/Lists/List37/AllItems.aspx> [7 มีนาคม 2559]

กองพุทธศาสนนิเทศ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. [ออนไลน์]. องค์ความรู้เกี่ยวกับการตักบาตร. แหล่งที่มา :

[http://www.onab.go.th/\[10มีนาคม2559\]](http://www.onab.go.th/[10มีนาคม2559])

ศรธรรม ศรมณี และคณะ. ย้อนรอยประเพณีช้กพระกับวิถีชีวิตชาวย่านชื่อ : โรงเรียนจูงฮั่วโอะเซีเยว อำเภอกันตัง

จังหวัดตรัง. [ออนไลน์] แหล่งที่มา

www.yslhistory.com/Rresearch_download/3Research.../trang/T5.doc [26 สิงหาคม 2556]

อรอุม พัทยากร. ประวัติการตักบาตร. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://student.nu.ac.th/rioon/index.html> [10

มีนาคม 2558]

